

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Vladika a sudcov JUDr. Jozefa Kolcuna a JUDr. Ivana Machyniaka v právnej veci žalobcu **M. L.**, bývajúceho v D., zastúpeného JUDr. R. M., advokátkou so sídlom v Z., proti žalovanému **S., a.s.**, D., IČO: X., **o určenie, že ide o pracovný úraz**, vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 9 C 234/2005, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 30. novembra 2006 sp. zn. 14 Co 127/2006

t a k t o :

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 30. novembra 2006 sp. zn. 14 Co 127/2006 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd vo Zvolene rozsudkom z 23. marca 2006 č.k. 9 C 234/2005-74 zamietol žalobu, ktorou sa domáhal žalobca určenia, že úraz, ktorý sa stal dňa 27.12.2004 je pracovným úrazom. Po vykonanom dokazovaní prvostupňový súd uzavrel, že úraz, ktorý sa stal žalobcovi dňa 27.12.2004 nie je pracovným úrazom, pretože sa jedná o úraz, ktorý žalobca utrpel na ceste do zamestnania. Cestou do zamestnania je cesta, ktorú vykonáva žalobca až do miesta vstupu do objektu zamestnávateľa, čo je objekt haly 10 C. Pokiaľ teda žalobca utrpel úraz ešte pred vstupom do haly 10 C, nemožno jeho úraz vyhodnotiť ako úraz pracovný.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 30. novembra 2006 č.k. 14 Co 127/2006-115 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa s odôvodnením v súlade so súdom prvého stupňa, že predmetný úraz, ktorý sa žalobcovi stal v areáli P. nie je možné hodnotiť ako pracovný úraz, ale je ho potrebné hodnotiť len ako cestu do zamestnania nesúvisiacu s plnením pracovných úloh. Zároveň pripustil dovolanie voči predmetnému rozsudku, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Vymedzil dovolaciu otázku „či vstup do areálu, v ktorom sa nachádza viacero zamestnávateľov (obchodných spoločností) je možné považovať za miesto vstupu do objektu zamestnávateľa alebo za miesto určené na plnenie pracovných úloh podľa § 221 ods. 1 Zákonníka práce, alebo či úsek od vstupu do areálu po vstup do konkrétneho objektu zamestnávateľa treba považovať za cestu do zamestnania a to za situácie, že trasa bola zamestnancovi zamestnávateľom určená“.

Uvedený rozsudok odvolacieho súdu žalobca napadol dovolaním, ktorého prípustnosť odôvodnil ustanovením § 238 ods. 3 O.s.p. s tým, že nesúhlasí s právnym posúdením veci odvolacím súdom vo vymedzenej dovolacej otázke. Poukázal na skutočnosť, že žalobca mal v pracovnej zmluve vymedzené miesto výkonu práce areál P. a nie halu č. 10, v ktorej skutočne vykonával prácu. Skončenie cesty do zamestnania by sa malo vymedziť individuálne podľa podmienok konkrétneho zamestnávateľa. Keďže túto skutočnosť zamestnávateľ žalobcu nemal v čase úrazu žalobcu bližšie upravenú v pracovnom poriadku a ani v žiadnom inom vnútornom dokumente, vychádzajúc z ustanovenia § 221 ods. 1 Zákonníka práce skončenie cesty do zamestnania ohraničil vstupom do objektu zamestnávateľa, čo v tomto prípade predstavuje prechod zamestnanca cez vrátnicu do areálu P.. Pokiaľ sa teda stal úraz žalobcovi v areáli P., považujú tento úraz za pracovný, nakoľko jeho cesta do zamestnania už bola skončená a trasa, ktorou prechádzal do haly č. 10 je hodnotená z ich strany ako úkon potrebný na výkon práce v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh. Navrhuje aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia.

Žalovaný vo svojom písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobcu žiadal dovolanie v celom rozsahu zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 3 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c) rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberal procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmal dovolací súd, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je takouto vadou, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemá spôsobilosť byť účastníkom konaniam, c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Dovolateľ žiadnu z týchto väd nenamietal a jej existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. preto nie je daný.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Ani vadu tejto povahy dovolateľ nenamietal a jej existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Odvolací súd vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku vyslovil, že je dovolanie prípustné a vymedzil aj dovolaciu otázku „či vstup do areálu, v ktorom sa nachádza viacero zamestnávateľov (obchodných spoločností), je možné považovať za miesto vstupu do objektu zamestnávateľa alebo za miesto určené na plnenie pracovných úloh podľa § 221 ods. 1 Zákonníka práce alebo či úsek od vstupu do areálu po vstup do konkrétneho objektu zamestnávateľa treba považovať za cestu do zamestnania a to za situácie, že trasa bola zamestnancovi zamestnávateľom určená“. Odvolací súd túto otázku posúdil zhodne so súdom prvého stupňa, že v danej situácii aj keď sa predmetný úraz žalobcovi stal v areáli P., ktorý je zároveň sídlom jeho zamestnávateľa, nejde o pracovný úraz, pretože miesto úrazu bolo koľajisko, teda komunikácia vlastnícky patriaca inému subjektu. Miesto úrazu bolo pred vstupom do objektu zamestnávateľa a toto miesto nie je možné považovať ani za iné miesto určené na plnenie pracovných úloh, pretože v tomto mieste ešte žalobca žiadne pracovné úlohy neplnil ani plniť nemal, tieto plnil iba v objekte zamestnávateľa. Z uvedeného dôvodu treba miesto úrazu považovať ešte za cestu do zamestnania a to aj napriek zistenej skutočnosti, že takáto trasa od vstupu do areálu P. po príchod na pracovisko zamestnanca bola výslovne určená zamestnávateľom.

Dovolateľ namieta, že rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa § 195 ods. 1 Zákonníka práce (zákon č. 311/2001 Z.z. v znení platnom v čase, kedy došlo k úrazu žalobcu), ak u zamestnanca došlo pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním k poškodeniu zdravia alebo k jeho smrti úrazom (pracovný úraz) zodpovedá za škodu tým vzniknutú zamestnávateľ, u ktorého bol zamestnanec v čase pracovného úrazu v pracovnom pomere.

Podľa § 195 ods. 2 hore citovaného zákona pracovný úraz je poškodenie zdravia, ktoré bolo zamestnancovi spôsobené pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním nezávisle od jeho vôle krátkodobým, náhlým a následným pôsobením vonkajších vplyvov.

Podľa § 195 ods. 3 hore citovaného zákona pracovný úraz nie je úraz, ktorý zamestnanec utrpel na ceste do zamestnania a späť.

Podľa § 220 ods. 1 Zákonníka práce plnenie pracovných úloh je výkon pracovných povinností vyplývajúcich z pracovného pomeru, iná činnosť vykonávaná na príkaz zamestnávateľa a činnosť, ktorá je predmetom pracovnej cesty.

Podľa § 220 ods. 2 Zákonníka práce priame súvislosti s plnením pracovných úloh sú úkony potrebné na výkon práce a úkony počas práce zvyčajné alebo potrebné pred začiatkom práce alebo po jej skončení. Takými úkonmi nie je cesta do zamestnania a späť, stravovanie, ošetrovanie alebo vyšetrenie v zdravotníckom zariadení, ani cesta na ne a späť. Vyšetrenie v zdravotníckom zariadení vykonávané na príkaz zamestnávateľa alebo ošetrovanie pri prvej pomoci a cesta na ne a späť sú úkony v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh.

Podľa § 220 ods. 3 Zákonníka práce ako pracovný úraz sa posudzuje aj úraz, ktorý zamestnanec utrpel pre plnenie pracovných úloh.

Podľa § 221 ods. 1 Zákonníka práce cesta do zamestnania a späť je cesta z bydliska (ubytovania) zamestnanca do miesta vstupu do objektu zamestnávateľa alebo na iné miesto určené na plnenie pracovných úloh a späť. Ak ide o zamestnávateľa v poľnohospodárstve, lesníctve a stavebníctve, je to aj cesta z bydliska na určené zhromaždisko a späť.

Podľa § 221 ods. 2 Zákonníka práce cesta z obce bydliska zamestnanca na pracovisko alebo do miesta ubytovania v inej obci, ktorá je cieľom pracovnej cesty, a nie je súčasne obcou jeho pravidelného pracoviska, a späť sa posudzuje ako potrebný úkon pred začiatkom práce alebo po jej skončení.

Z hľadiska skutkového stavu bolo v posudzovanej veci zistené, že žalobcovi ako zamestnancovi právneho predchodcu žalovaného sa dňa 27.12.2004 stal úraz na koľajisku v areáli P.. Z pracovnej zmluvy uzavretej medzi žalobcom a zamestnávateľom P. T., a.s., IČO: X. dňa 1.6.2002 je miesto výkonu práce určené sídlo zamestnávateľa P. T., a.s., areál P. X.. Dňa 30.11.2002 zamestnávateľ so zamestnancom uzatvorili dohodu o zmene pracovnej zmluvy, kde sa ako miesto výkonu práce uvádza P. T., a.s. Ako vyplýva z údajov v obchodnom registri zamestnávateľ žalobcu P. T., a.s., vystupujúci pod týmto obchodným menom od 23.4.2002 do 18.8.2004, od 19.8.2004 do 3.2.2005 pod obchodným menom S. a v súčasnosti vystupuje pod obchodným menom S., s.r.o. V čase úrazu zamestnávateľom žalobcu bola obchodná spoločnosť S., a.s., ktorá časť podniku aj s obchodným menom predala obchodnej spoločnosti S., a.s. Ako sídlo týchto spoločností sa stále uvádza areál P.. Samotný areál P. patril do vlastníctva P. G., a.s., s výnimkou haly 10, ktorá patrí obchodnej spoločnosti S., s.r.o. Žalovaný mal uvedenú halu 10 v prenájme. Okrem žalovaného v uvedenej hale sa nachádzajú aj zamestnanci ďalšej obchodnej spoločnosti. Z uvedeného je nesporné, že predmetný úraz sa žalobcovi v tom čase zamestnancovi obchodnej spoločnosti s obchodným menom S., a.s., (predtým P. T., a.s.) stal v areáli P., kde mala sídlo aj obchodná spoločnosť S., a to konkrétne v hale č. 10. Predmetný úraz sa stal pred halou č. 4 na trase, ktorú zamestnávateľ žalobcovi určil pri školení o bezpečnosti a hygiene práce tak, ako je to zaznačené aj v citovanej knihe o BHP. Z dohody o zmene pracovnej zmluvy je zrejmé, že miesto výkonu práce je P. T., a.s., rozdiel je však v tom, že uvedený tzv. doterajší údaj nezodpovedá zneniu pôvodnej pracovnej zmluvy z 1.6.2002, kde miesto výkonu práce bolo sídlo zamestnávateľa P. T., a.s., a to areál P.. V dohode o zmene pracovnej zmluvy sa ako miesto výkonu práce uvádza už len P. T., a.s. V knihe OBHP S., a.s., na str. 409 – prehľad registrovaných úrazov vzniknutých na stredisku je pod č. 3/2004 zapísané L. M. 27.12.2004 o 5.40, druh zranenia vyvrtnutie pravej nohy v členku, príčina a opatrenia – pri prechádzaní cez koľajisko pred H 4 sa mu šmyklo a vyvrtila sa mu pravá noha, zápis je podpísaný majsterkou K. a žalobcom M. L. ako poškodeným. Na str. 448 v predmetnej knihe je zápis z 20.2.2004 o oboznámení pracovníkov s cestou, ktorú majú používať na odchod z práce. Zároveň s týmto zápisom sa tam nachádza aj náčrtok, pričom žalobca poukázal na to, že úraz sa mu stal práve na tejto trase určenej zamestnávateľom. Takto určenú trasu dodržal aj v deň, kedy sa mu predmetný úraz stal.

Odvolaací súd považuje za správny právny názor prvostupňového súdu v tom, že predmetný úraz, ktorý sa žalobcovi stal v areáli P. nie je možné hodnotiť ako úraz pracovný, ale je ho potrebné hodnotiť len ako cestu do zamestnania nesúvisiacu s plnením pracovných úloh. S takýmto názorom nemožno súhlasiť.

Skutočnosť, že v jednom areáli je umiestnených niekoľko právnických osôb, zamestnávateľov, sama o sebe ešte neumožňuje posúdiť, kde končí zamestnancova cesta do zamestnania. Súdna prax vychádzajúca zo skutkového stavu, ktorý bol vtedy pre posúdenie určujúci dospela k záveru, že v prípade, ak je zamestnancovi určený vchod do areálu, končí cesta do zamestnania u tohto vchodu a to bez ohľadu na to, kde sa vyznačuje príchod. Ak nie je vchod do areálu takto určený, je pracoviskom budova, v ktorej má zamestnanec plniť svoje pracovné úlohy, prípadne kde je umiestnený zamestnávateľ u ktorého je zamestnanec v pracovnom pomere a že cesta areálom je v tomto prípade ešte cestou do zamestnania.

Vykonaným dokazovaním pred súdmi oboch stupňov bolo preukázané, že žalovaná pôsobila na základe zmluvy o nájme nehnuteľností v areáli P. v hale č. 10, kde žalobca vyznačoval príchod do zamestnania a vykonával práce podľa pracovnej zmluvy. V knihe OBHP S. na str. 448 je zápis 20.2.2004 o oboznámení pracovníkov s cestou, ktorú majú používať na odchod z práce. Zároveň s týmto zápisom sa tam nachádza aj náčrtok trasy, ktorú majú zamestnanci používať pri odchode z práce. Žalobcovi sa úraz stal práve na tejto trase určenej zamestnávateľom (pred halou č. 4). Žalobca pri vstupe do areálu P. prechádzal vrátnicou a následne určenou trasou do haly č. 10, kde mal pracovisko. Vstup zamestnancov a ich pohyb v rámci areálu P. bol teda na rozdiel od ich pohybu vonku na ktorý zamestnávateľ nemal (nemohol mať) žiadny vplyv, usmerňovaný pokynmi zamestnávateľa, ktoré zamestnanci boli povinní rešpektovať. Za tohto stavu je na mieste záver, že žalobca začal cestu do zamestnania okamihom, keď vstúpil do areálu P. cez vrátnicu, kedy bol povinný dbať na pokyny svojho zamestnávateľa. Cesta areálom je z pohľadu zamestnanca úkonom nutným pred začiatkom práce a teda úkonom, ktorý je v zmysle ustanovenia § 220 ods. 1, 2 Zákonníka práce v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh.

Z uvedeného súčasne vyplýva, že v prospech opačného názoru nemožno dôvodne namietat, že žalobca nemal určené iné miesto k plneniu pracovných úloh než práve v budove (hala č. 10), lebo zodpovednosť zamestnávateľa za škodu vzniknutú pracovným úrazom

v zmysle ustanovenia § 195 ods. 1, 3 Zákonníka práce nie je obmedzená len na prípady, ak utrpí zamestnanec poškodenie zdravia náhlym násilným a krátkodobým pôsobením vonkajších vplyvov (úraz) pri plnení pracovných úloh, ale sa týka taktiež pracovných úrazov, ktoré sa prihodili v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh. Z tohto hľadiska nie je pre posúdenie priamej súvislosti s plnením pracovných úloh taktiež významné, či k úrazu dôjde pri „chôdzi po komunikácii na pozemku niekoho iného než zamestnávateľa“, alebo okolnosť, kde (na ktorom mieste) dochádza k vyznačovaniu príchodu do zamestnania, pretože miesto inštalácie príslušného zariadenia môže byť závislé na organizačnom rozhodnutí zamestnávateľa, na možnosti umiestnenia z technického hľadiska a pod. bez toho, aby mohlo byť v daných podmienkach vždy stotožnené so skutočným vstupom do zamestnania. Pre posúdenie miesta ukončenia cesty do zamestnania v areáli, ktorý zamestnávateľ užíval s viacerými fyzickými, či právnickými osobami, nemôže byť samo o sebe – bez prihliadnutia k ďalším okolnostiam – podstatné, že zamestnávateľ nezaistúje ochranu objektu, v ktorom pôsobí, sám priamo v tomto objekte, ale spoločne s ostatnými subjektmi spôsobom, ktorý sa mu z hľadiska sledovaného účelu javí najviac efektívny. Rozhodujúce je, že zamestnanec je už povinný podrobiť sa (priamo alebo sprostredkovane) pokynom svojho zamestnávateľa. Okolnosť, či zamestnávateľ vo svojom vnútornom predpise označí miesto vstupu do zamestnania nie je právne významná lebo zákon s takýmto označením zamestnávateľa záver, kedy končí cesta zamestnanca zo zamestnania (prípadne kedy začína cesta zo zamestnania) nespája. Takáto deklarácia má povahu len skutkovej okolnosti, ktorá spoločne s ďalšími skutočnosťami môže takýto záver umožniť.

A preto, ak je v jednom areáli umiestnených niekoľko fyzických či právnických osôb – zamestnávateľov, je pre posúdenie, kedy končí cesta zamestnanca do zamestnania v zmysle ustanovenia § 195 ods. 1 až 3 Zákonníka práce rozhodujúci záver, od ktorého okamihu po vstupe do areálu začal byť zamestnanec povinný podrobiť sa pokynom zamestnávateľa usmerňujúcim jeho konanie; z tohto hľadiska nie je významné, či sa jedná o pokyny udeľované priamo zamestnávateľom alebo sprostredkovane subjektom, ktorý v rámci areálu zaistúje ochranu spoločnú pre všetky umiestnené podnikateľské subjekty.

Vzhľadom na to, že dovolaním napadnutý rozsudok je založený na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), dovolací súd napadnutý rozsudok

odvolacieho súdu zrušil podľa § 243b ods. 1 O.s.p. a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. mája 2008

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: